

Україна у фокусі

10 – 16 листопада

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА НА ДОНБАСІ: НА ПОРОЗІ ЗИМИ.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

10
листопада

Центральна виборча комісія оголосила остаточні результати парламентських виборів за партійними списками. Тож у Верховну Раду за пропорційною системою проходять 64 депутати від «Народного фронту» (22,14%), 63 – від Блоку Петра Порошенка (21,81%), 32 – «Об'єднання «Самопоміч» (10,97%), 27 – Опозиційного блоку (9,43%), 22 – Радикальної партії Олега Ляшка (7,44%), 17 – ВО «Батьківщини» (5,68%).

11
листопада

Робоча група, яка працює над проектом коаліційної угоди, підписала перший протокол, в якому викладено засади щодо роботи майбутнього уряду. Про це повідомила кандидат у нардепи від «Народного фронту» Вікторія Сюмар. За її словами перший протокол передбачає, що прем'єр-міністр формуватиме уряд після консультацій з коаліцією, а міністри самі обиратимуть собі своїх заступників. Сюмар повідомила, що в протоколі передбачено «неможливість входження в коаліцію представників політичної партії «Опозиційний блок» та колишніх нардепів, які голосували за диктаторські закони 16 січня».

Організація з безпеки і співробітництва в Європі попередила про ескалацію конфлікту на сході України. За словами, представника спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні Майкла Боцюрківа, рівень насильства у регіоні, а також ризик подальшої ескалації залишається високим і продовжує зростати. Зокрема, спостерігачі від ОБСЄ повідомили про переміщення 43 військових вантажівок без маркування територією, контрольованою проросійськими сепаратистами.

Генеральний секретар ОБСЄ Ламберто Заньєр вважає, що активність збройних формувань ДНР і ЛНР на Донбасі може свідчити про підготовку військової операції, особливо у районі Маріуполя.

Міністерство закордонних справ України подало ноту протесту Росії через агресію на Донбасі. Про це повідомив речник МЗС України Євген Перебийніс. За його словами, у ноті Україна висловила рішучий протест у зв'язку з новими актами агресії Росії проти України, наданням підтримки ДНР і ЛНР, а також нарощуванням угруповань збройних сил Росії поблизу державного кордону.

12
листопада

У НАТО стурбовані конвоєм вантажівок з артилерією і військовою технікою з Росії в окуповані райони Донбасу. Про це заявив головнокомандувач об'єднаними силами НАТО в Європі генерал Філіп Брідлав. За його словами, в альянсі зафіксували, як колони російської військової техніки входять на територію східної України протягом останніх двох днів. Філіп Брідлав закликав Росію «поважати міжнародні договори і припинити постачання проросійських терористів». Водночас російське оборонне відомство відкинуло звинувачення з боку НАТО у тому, що на Схід України увійшли російські війська.

Сполучені Штати ініціювали екстрене засідання Ради безпеки ООН одразу після заяви НАТО про заходження чергової колони російських військ на територію України. Помічник генсека ООН з політичних питань Йенс Тойберг-Франзен заявив, що міжнародна організація побоюється поновлення активних бойових дій в Україні, а постпред Литви в ООН Раймонда Мурмокайте зауважила, що Росія вже веде в Україні «неоголошену війну». Представниця США Саманта Пауер також відзначила, що Росія «тільки говорить про мир, а насправді підживлює військові дії». У свою чергу, представник Росії Олександр Панкін все заперечив, заявивши, що дані про перекидання російських військ - це «пропагандистська фальшивка». Натомість постійний представник України в ООН Юрій Сергеев наголосив, що відкрита війна на сході України не почалася лише «завдяки стриманості України».

13
листопада

ОБСЄ зафіксувала рекордний рух військових на українсько-російському кордоні. У тижневому звіті Спостережної місії ОБСЄ зазначено, що через кордон на КПП «Гуково» та «Донецьк» пройшли щонайменше 665 чоловіків та жінок у формі за минулий тиждень.

В РНБО назвали вірогідні напрямки ударів російсько-терористичних військ. За словами речника Інформаційно-аналітичного центру РНБО Андрія Лисенка, наступ супротивника найвірогідніший на чотирьох напрямках: донецькому, луганському, дебальцівському та маріупольському. Окрім цього, наступ можливий і на півдні України, хоча поки що бойові дії там менш активні, зазначив А.Лисенко.

Міністерство оборони перевіряє інформацію щодо можливого наступу бойовиків та російських військових на сході України і готується до будь-якого розвитку подій. Таку заяву зробив міністр оборони Степан Полторак. Він запевнив, що у разі агресивних дій терористів реакція українських військ буде обов'язковою.

14
листопада

Росія відправить черговий, вже сьомий, «гуманітарний» конвой на Донбас. Про це заявив офіційний представник МЗС Росії Олександр Лукашевич. Він повідомив, що новий конвой складається із 82 вантажівок, які нібито доставлять харчі, медикаменти і будівельні матеріали. В Україна та Міжнародний комітет Червоного Хреста запевнили, що не брали участі ані в оформленні, ані в доставці як попередніх шести, так і сьомого російських «гуманітарних вантажів». Як вже повідомляла РНБО, у вантажівках шостої «гумдопомоги», були тренажери для навчання бойовиків, а також обладнання для полігонів.

З початку конфлікту в Україні загинуло щонайменше 4 тис. 132 особи (включаючи пасажирів малайзійського «Боїнгу») і 9 тис. 747 поранено. Про це повідомило управління ООН з координації гуманітарних питань. За його оцінками, в районах конфлікту проживають 5,2 млн осіб. Свої будинки були вимушені покинути 460 тис. 365 переселенця. При цьому 508 тис. 515 осіб втекли в сусідні країни.

15
листопада

Оприлюднено робочий текст коаліційної угоди «Блоку Петра Порошенка», «Фронту змін», Радикальної партії, «Самопоміч» та «Батьківщини».

II. Аналітична довідка

НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА НА ДОНБАСІ: НА ПОРОЗІ ЗИМИ

12 листопада міністр оборони України Степан Полторак попередив, що в умовах нарощування зусиль бойовиків силами АТО необхідно готуватися до ведення бойових дій. Така заява стала реакцією на цілу низку випадків, які вказували на активізацію постачання російської техніки і живої сили на підконтрольні сепаратистам території протягом останніх днів. Факти масового перекидання техніки і військових з боку Росії підтвердили також представники НАТО й ОБСЄ, які моніторять перебіг конфлікту на Донбасі. Усе це дало поживу для роздумів щодо ймовірних подальших дій Москви та підконтрольних їй сепаратистів відносно України протягом найближчого часу.

*Чи варто чекати продовження російської агресії на територію України?
Якими в цих умовах є варіанти поведінки української влади?*

Дилеми Путіна

Зрозуміти справжні причини активізації військового постачання сепаратистів з боку Росії, зважаючи на малопередбачуваний характер поведінки російського президента Володимира Путіна та його авторитарну модель ухвалення рішень, досить важко, однак події всередині України та Росії, а також на міжнародній арені, що відбулися останнім часом, можуть дати підстави для формулювання відповідних припущень. Зокрема, цілком очевидним видається той факт, що на подальші кроки Путіна можуть впливати зовсім різні й подекуди протилежні міркування, що робить його остаточні рішення у сфері агресії проти України недостатньо прогнозованими.

З одного боку, існує ціла низка факторів, яка може спонукати

російського президента відновити наступ на позиції українських військових уже найближчим часом. Першим поштовхом до цього могли стати результати парламентських виборів, які привели до влади проєвропейську більшість і кардинально звузили когорту лояльних до Путіна українських депутатів. Відповідно, продовження активних дій на фронті може стати першою реакцією російського керівництва на подальше геополітичне віддалення України і серйозну втрату своїх позицій в українському політичному істеблішменті.

Водночас існують і цілком раціональні мотиви, які можуть підштовхувати Кремль до відновлення активної фази бойових дій. По-перше, з початком зими

окупований Росією Крим загрожує стати відрізаним від шляхів сполучення з іншими російськими територіями. Відновлення такого з'єднання можливе через створення сухопутного коридору, що означатиме спробу прориву сепаратистів і російських військових до Криму через прибережні території Донецької, Запорізької та Херсонської областей.

Продовження агресії може зумовити й притаманне Путіну бажання досягти своїх цілей з позиції сили та шантажу. У цьому контексті російський президент може використати наступ російських і проросійських сил з метою тиску як на українську владу, так і на країни Заходу. У першому випадку такий тиск матиме на меті перекласти забезпечення життєдіяльності окупованих територій Донбасу у зимовий період на керівництво української держави. У другому випадку Путін імовірно намагатиметься примусити ЄС і США

Найкраще серед поганого

Попри велику частку невизначеності щодо подальшої поведінки російського президента, видається, що українська влада має не надто великий набір можливих сценаріїв поведінки. Схоже, що керівництво держави на цьому етапі остаточно відмовилося від ідеї відвоювання окупованих територій Донбасу і наразі шукає найбільш прийнятний формат врегулювання цієї проблеми іншими інструментами. З одного боку, певного консенсусу у цьому питанні, вочевидь, уже досягнуто: українська влада, як і очікувалося, не має наміру виконувати основні положення закону про особливий

пом'якшити чи навіть скасувати санкції проти Росії під загрозою початку повномасштабної війни.

З іншого боку, мотиви Кремля є далеко не однозначними. По-перше, початок наступу на українські позиції може, навпаки, спонукати Захід посилити санкції проти Росії, що, зрозуміло, не входить у плани Москви. По-друге, відновлення активної фази бойових дій означатиме збільшення числа жертв серед російських солдатів і непрямо загрожуватиме погіршенням громадської думки в Росії стосовно неоголошеної війни в Україні. По-третє, початок активних бойових дій на порозі зими є апріорі малопривабливою опцією, яка ставить під загрозу успішне виконання поставлених цілей внаслідок несприятливих погодних умов. Відповідно, варіант поновлення інтервенції в Україні так само загрожує Путіну серйозними ризиками.

статус окремих територій Донбасу в умовах окупації. Це є очевидним позитивним зрушенням, адже означає бодай те, що Київ не збирається фінансувати розвиток сепаратистських анклавів.

Поза тим, невіршеним лишається питання підтримки українською владою умов життєдіяльності власних громадян, що досі перебувають на окупованих територіях. Особливо чутливою є дилема з приводу постачання газу в цей регіон за умов неможливості отримувати плату за нього. З одного боку, відмова Києва забезпечувати окуповані території теплом загрожуватиме «замерзанням»

місцевих мешканців, оскільки допомогу Москви у такому разі аж ніяк не гарантовано. З іншого боку, безоплатне постачання газу вкрай не вигідне Україні, особливо в умовах гострого бюджетного дефіциту та загальної скрутної економічної ситуації в країні. Очевидно, що знайти вигідне для всіх рішення в цій ситуації просто неможливо, тому українська влада буде змушена робити непростий вибір.

Водночас у розпорядженні керівництва держави є й інші інструменти нівелювання наслідків конфлікту на Донбасі, застосування яких буде менш чутливим. Мова, зокрема, йде про посилення обороноздатності країни завдяки більшій активності на міжнародній арені. У короткостроковій

перспективі це може передбачати спроби врешті отримати особливий статус партнера США, особливо після початку роботи нового скликання Конгресу США, склад якого буде прихильнішим до України, на початку 2015 року. Крім того, майже неминучим є включення до порядку денного відновлення курсу на приєднання до НАТО. Останнє завдання полегшується існуванням своєрідного вікна можливостей: по-перше, в новому українському парламенті, де євроатлантична інтеграція може знайти підтримку парламентської більшості, і, по-друге, в громадській думці, яка протягом останнього року демонструє сильну тенденцію до зростання підтримки цього безпекового вектору.

Висновки

Таким чином, активізація постачань проросійських сепаратистів військовою технікою і живою силою протягом останнього часу може справді свідчити про бажання Володимира Путіна продовжити наступ на українські території – як із раціональних мотивів, так і внаслідок звичайного бажання помсти. З іншого боку, різкі рухи Путіна обмежені побоюваннями подальших економічних негараздів і ризиками воєнної кампанії в зимовий період. Українська влада, натомість, має у своєму розпорядженні кілька важливих інструментів боротьби з російською агресією та подолання її наслідків, однак у низці випадків буде змушена робити важкий вибір серед набору недосконалих варіантів.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук